

1. (2+1+3+3+1 pont)

Számítsd ki a Laplace tr. definíciója alapján a következőket:

a) $F(s) = \mathcal{L}(f(t)) = \mathcal{L}(\sin(-2t + 7))$.

$$F(s) = \int_0^{\infty} e^{-st} \frac{e^{i(-2t+7)} - e^{-i(-2t+7)}}{2i} dt = \frac{e^{7i}}{2i} \int_0^{\infty} e^{(-s-2i)t} dt - \frac{e^{-7i}}{2i} \int_0^{\infty} e^{(-s+2i)t} dt$$

$$= \frac{e^{7i}}{2i} \frac{e^{(-s-2i)t}}{-s-2i} \Big|_0^{\infty} - \frac{e^{-7i}}{2i} \frac{e^{(-s+2i)t}}{-s+2i} \Big|_0^{\infty} = \frac{e^{7i}}{2i} \frac{1}{s+2i} - \frac{e^{-7i}}{2i} \frac{1}{s-2i}$$

Esetünkben milyen s eseten létezik a Laplace transzformációt definiáló improprius integrál?

$$\operatorname{Re}(s) > 0$$

$$= 1, \text{ ha } t > 0$$

 $F(s) = \mathcal{L}(f(t)) = \mathcal{L}(H(2t+3)e^{-5t-1})$ (Itt H a Heaviside függvény.)

$$F(s) = \int_0^{\infty} e^{-st} \cdot e^{-5t-1} dt = e^{-1} \cdot \int_0^{\infty} e^{(-s-5)t} dt = e^{-1} \frac{e^{(-s-5)t}}{-s-5} \Big|_0^{\infty}$$

$$= \frac{1}{e} \cdot \frac{1}{s+5}$$

b) Számold ki az $f(t) = 4$ és a $g(t) = 5$ függvények $h = f * g$ konvolúcióját!

$$h(t) = \int_0^t f(t-\tau)g(\tau) d\tau = \int_0^t 5 \cdot 4 dt = 20t$$

Mennyi $\mathcal{L}(f(t))\mathcal{L}(g(t)) - \mathcal{L}(h(t))$? = 0

4. (2+3+5 pont)

A) Legyen $(2\partial_{xx}^2 + 3\partial_{tt}^2 - 9\partial_{xt}^2) e^{i(kx - \omega t)} = 0$. Milyen algebrai egyenletet teljesít k és ω ?

$$2(i k)^2 + 3(i \omega)^2 - 9(i k)(i \omega) = 0$$
$$-2k^2 - 3\omega^2 + 9k\omega = 0$$

B) Legyen

$$\partial_t \phi(t, x) = \partial_x^2 \phi(t, x), \quad \phi(t, x + 2\pi) = \phi(t, x), \quad \phi(0, x) = f(x),$$

ahol $f(x) = 5$, ha $x \in [0, 3]$, amúgy 0 a $[0, 2\pi]$ intervallum többi részén.

1. Írd fel egy ortonormált bázist $L^2([0, 2\pi], dx)$ -nek!

$$e_n(x) = \frac{e^{inx}}{\sqrt{2\pi}}, \quad n \in \mathbb{Z}$$

2. Mennyi $\phi(t, x)$?

$$f(x) = \sum_{n \in \mathbb{Z}} \hat{f}_n \frac{e^{inx}}{\sqrt{2\pi}}, \quad \text{ahol: } \hat{f}_n = (e_n, f) =$$
$$= \int_0^{2\pi} \frac{e^{-inx}}{\sqrt{2\pi}} \cdot f(x) dx = \frac{5}{\sqrt{2\pi}} \int_0^3 e^{-inx} dx =$$
$$= \frac{5}{\sqrt{2\pi}} \cdot \frac{e^{-inx}}{-in} \Big|_0^3 = \frac{5}{\sqrt{2\pi}} \cdot \frac{i}{n} (e^{-3in} - 1)$$

Mivel $\partial_x^2 e_n = -n^2 e_n$, így

$$\varphi(x, t) = \sum_{n \in \mathbb{Z}} \left(\frac{5}{\sqrt{2\pi}} \cdot \frac{i}{n} (e^{-3in} - 1) \right) \cdot e^{-n^2 t} \cdot \frac{e^{inx}}{\sqrt{2\pi}}$$

2. (4+(3+1+2) pont)

A) Veges differenciak.

Keress numerikus egyenleteket a kovetkezo DE kozelito megoldasara:

$$xu''(x) + u'(x) = x(1-x), \quad u(0) = u(1) = 0.$$

Approximaljuk az u fuggvenyt a kovetkezo vektorral: $\vec{u}_i = u(i\Delta x)$, $i = 1, \dots, 4$, $\Delta x = 1/5$.

- Kozelitsd $u''(x)$ -t az $u(x \pm \Delta x)$, $u(x)$ ertekek segitsegevel!

①
$$u''(x) \approx \frac{1}{\Delta x^2} (u(x+\Delta x) - 2u(x) + u(x-\Delta x))$$

- ③ • Ird fel az ennek megfelelo veges differencias kozelitese a DE-nek mint egy inhom.lin. egyenletet a $\vec{u}$ vektorral!

$$\begin{bmatrix} 1\Delta x & & & & \\ & 2\Delta x & & & \\ & & 3\Delta x & & \\ & & & 4\Delta x & \\ & & & & \end{bmatrix} \cdot \frac{1}{\Delta x^2} \cdot \begin{bmatrix} -2 & 1 & & & \\ 1 & -2 & 1 & & \\ & 1 & -2 & 1 & \\ & & 1 & -2 & 1 \\ & & & 1 & -2 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} u_1 \\ u_2 \\ u_3 \\ u_4 \end{bmatrix} + \frac{1}{\Delta x} \begin{bmatrix} -1 & 1 & & & \\ & -1 & 1 & & \\ & & -1 & 1 & \\ & & & -1 & 1 \\ & & & & -1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} u_1 \\ u_2 \\ u_3 \\ u_4 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1\Delta x(1-1\Delta x) \\ 2\Delta x(1-2\Delta x) \\ 3\Delta x(1-3\Delta x) \\ 4\Delta x(1-4\Delta x) \end{bmatrix}$$

$\underbrace{\hspace{10em}}_{\approx \frac{d}{dx}}$

$\frac{d}{dx}$ egy jobb kozelikese: $\frac{1}{2\Delta x} \begin{bmatrix} 0 & 1 & & & \\ -1 & 0 & 1 & & \\ & -1 & 0 & 1 & \\ & & -1 & 0 & 1 \\ & & & -1 & 0 \end{bmatrix}$

B) Veges elemek, variacios elv.

Oszd fel a $[0, 2]$ intervallumot 4 reszre a kovetkezo pontokkal: $x_i = 0.3, 0.5, 0.8$. Legyen $v(x)$ az a folytonos fuggveny, amelyik affine az alintervallumokon es az ertekei az $x = 0, 0.3, 0.5, 0.8, 2$ pontokban a kovetkezoek: $0, v_1, v_2, v_3, 0$.

- Szamitsd ki, mennyi

$$\text{Energy}[v] = \int_0^2 (v')^2 + (1+x)v dx$$

kozelitoleg vagy pontosan! Kozelito szamitas eseten add meg, hogy milyen kozelitese hasznaltal!

- Ird fel az EL egyenleteket az $\text{Energy}[u]$ funkcionalra!
- Ird fel az igy kapott DE gyenge megfogalmazasat!

② • Integrál kozelikese: középpont módszer

$$\begin{aligned} \text{Energy}[v] \approx & 0.3 \cdot \left(\frac{v_1-0}{0.3}\right)^2 + 0.2 \cdot \left(\frac{v_2-v_1}{0.2}\right)^2 + 0.3 \cdot \left(\frac{v_3-v_2}{0.3}\right)^2 + 1.2 \cdot \left(\frac{0-v_3}{1.2}\right)^2 + \\ & + 0.3 \cdot \left[\left(1 + \frac{0+0.3}{2}\right) \left(\frac{0+v_1}{2}\right) \right] + 0.2 \cdot \left[\left(1 + \frac{0.3+0.5}{2}\right) \cdot \left(\frac{v_1+v_2}{2}\right) \right] + \\ & + 0.3 \cdot \left[\left(1 + \frac{0.5+0.8}{2}\right) \left(\frac{v_2+v_3}{2}\right) \right] + 1.2 \cdot \left[\left(1 + \frac{0.8+2}{2}\right) \left(\frac{v_3+0}{2}\right) \right] \end{aligned}$$

① $\frac{d}{dx} \frac{\partial L}{\partial v'} - \frac{\partial L}{\partial v} = 0 \quad \frac{d}{dx} (2v') - (1+x) = 0 = 2v'' - (1+x)$

② $\int_0^2 \varphi(x) [2v''(x) - (1+x)] dx = \int_0^2 -2\varphi'(x)v(x) - (1+x)\varphi(x) dx = 0$

"bármely" olyan $\varphi(x)$ -re, amelyre teljesül $\varphi(0) = \varphi(2) = 0$

3. (5 × 2 pont)

$y'' - 5y' + 4y = (t-1)^3$, $y(0) = 2$, $y'(0) = 3$. Mennyi $Y(s)$? ($\mathcal{L}(t^n) = \frac{n!}{s^{n+1}}$)

$$t^3 - 3t^2 + 3t - 1$$

$$(s^2 Y(s) - 2s - 3) - 5(Y(s) - 2) + 4Y(s) = \frac{3!}{s^4} - 3 \cdot \frac{2!}{s^3} + 3 \cdot \frac{1!}{s^2} - \frac{1}{s}$$

$$Y(s) = \frac{1}{s^2 - 5s + 4} \left(\frac{6}{s^4} - \frac{6}{s^3} + \frac{3}{s^2} - \frac{1}{s} + 2s + 7 \right)$$

Oldd meg a $G'' - 5G' + 4G = \delta(t)$ egyenletet, ahol $G(t) = 0$, ha $t < 0$!

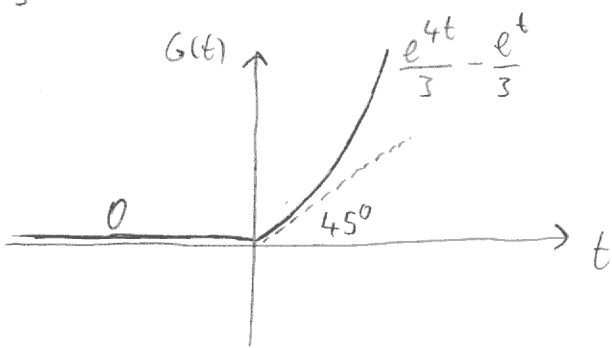
$$G(0^-) = G'(0^-) = 0, \quad G(0^+) = 0, \quad G'(0^+) = 1$$

Ha $t > 0$ $G''(t) - 5G'(t) + 4G(t) = 0 \Rightarrow G(t) = C_1 e^t + C_2 e^{4t}$

$$\left. \begin{aligned} G(0^+) = 0 &\Rightarrow C_1 + C_2 = 0 \\ G'(0^+) = 1 &\Rightarrow C_1 + 4C_2 = 1 \end{aligned} \right\} \Rightarrow \begin{aligned} C_1 &= -\frac{1}{3} \\ C_2 &= \frac{1}{3} \end{aligned}$$

$$G(t) = \begin{cases} 0, & \text{ha } t < 0 \\ -\frac{1}{3}e^t + \frac{1}{3}e^{4t}, & \text{ha } t > 0 \end{cases}$$

Rajzold le $G(t)$ -t!

Írd fel a $y'' - 5y' + 4y = f(t)$ egyenlet megoldását, ha $y(t) = f(t) = 0$ amikor $t < 0$!

$$y(t) = \int_{-\infty}^{\infty} G(t-\tau) f(\tau) d\tau = \int_0^t G(t-\tau) f(\tau) d\tau = \int_0^t \left(-\frac{1}{3}e^{t-\tau} + \frac{1}{3}e^{4(t-\tau)} \right) f(\tau) d\tau$$

Számítsd ki az $\mathbb{R}$ -en adott $H(t)H(1-t)$ függvény Fourier transzformáltját!

$$\begin{aligned} \tilde{f}(p) &= \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} e^{-ipt} f(t) dt = \\ &= \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_0^1 e^{-ipt} dt = \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \cdot \frac{e^{-ipt}}{-ip} \Big|_0^1 = \\ &= \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \cdot \frac{i}{p} \cdot (e^{-ip} - 1) \end{aligned}$$

